

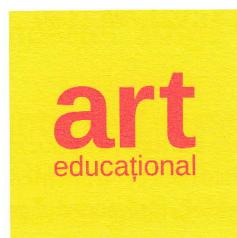
CLEOPATRA MIHĂILESCU

TUDORA PIȚILĂ

Limba și literatura română

Clasa a III-a

Semestrul al II-lea

Cuprins

1.1; 1.2; 2.2;
2.5; 3.1; 4.1;
4.4

1.3; 1.5; 2.5;
3.1; 3.5; 4.1;
4.4; 4.5

1.1; 1.3; 2.5;
3.1; 3.4; 3.6;
4.1; 4.4

1.2; 3.1; 4.1

1.1; 1.5; 2.2;
2.3; 2.5; 3.1;
4.1; 4.4

1.1; 1.2; 1.3;
1.4; 1.5; 2.1;
2.3; 2.4; 3.1;
3.2; 3.5; 4.2

1.1; 2.1; 3.1;
3.2

1.1; 2.1; 2.2;
2.5; 3.1; 3.2;
3.3; 3.4; 3.6;
4.1

1.1; 1.2; 1.4;
2.5; 3.1; 3.4;
3.5; 4.1; 4.4

UNITATEA TEMATICĂ 1 – Spre ce tărâmuri ne aventurăm?

1. Povestirea scrisă a unui fragment 8-11
 - Comunicarea prin imagini
 - Despărțirea în silabe la capăt de rând
 - Redactarea unui dialog

Text suport: *Jim Năsturel și Lukas, mecanicul de locomotivă*, după Michael Ende
2. Factori care îngreunează comunicarea orală 12-15
 - Utilizarea e-mailului în comunicare
 - Scrierea corectă a cuvintelor **săi/să-i**
 - Sunetul și litera

Text suport: *George și cheia secretă a Universului*, după Lucy și Stephen Hawking
3. Cuvinte care înlocuiesc o ființă, un lucru, un fenomen (pronomenele personal) 16-19
 - Intuirea claselor morfologice (număr, gen)
 - Adresarea politicoasă
 - Pronunția și scrierea corectă a pronomelor care încep cu **e** și a unor forme ale verbului **a lua**

Text suport: *Emil și trenul spre Berlin*, după Erich Kästner
4. E timpul pentru LECTURĂ!
 - *Cartea cu Apolodor* (fragment), de Gellu Naum 20
5. Haideți să RECAPITULĂM! – O călătorie fascinantă 21
6. CE ȘTIU? CÂT ȘTIU? CUM ȘTIU? (probă de evaluare sumativă) 22

UNITATEA TEMATICĂ 2 – Care e alaiul Primăverii?

1. Povestirea scrisă a unui text 24-27
 - Cuvinte care arată însușiri ale ființelor, obiectelor, fenomenelor (adjectivul)
 - Compunere pe baza unor cuvinte de sprijin

Text suport: *Legenda ghiocelului* (după o poveste populară)
2. Textul nonliterar 28-31
 - Prezentarea unei teme după un plan
 - Redactarea unui fluturaș
 - Modificarea formei unor cuvinte (acordul adjectivului cu substantivul determinat)
 - Descrierea unui obiect/a unei ființe

Text suport: *De unde a apărut prima sămânță?*, de dr. Karen James
3. E timpul pentru LECTURĂ!
 - *Pentru tine, primăvara!*, de Otilia Cazimir 32
4. Haideți să RECAPITULĂM! – Primăvara 33
5. CE ȘTIU? CÂT ȘTIU? CUM ȘTIU? (probă de evaluare sumativă) 34

UNITATEA TEMATICĂ 3 – De ce aş vrea să rămân copil?

1. Relatarea unei întâmplări trăite 36-39
 - Cuvinte care exprimă acțiunea, starea sau existența unui obiect (verbul)
 - Descrierea unui obiect
 - Scrierea corectă a cuvintelor **numai/nu mai**

Text suport: *Hotul*, după Tudor Arghezi
2. Modificarea formei unor cuvinte (numărul verbului) 40-43
 - Pronunția și scrierea corectă a unor forme ale verbelor **a fi și a lúa**
 - Descrierea unei ființe. Compunerea după un sir de întrebări

Text suport: *La Medeleni* (fragment), după Ionel Teodoreanu

3. E timpul pentru LECTURĂ!	44
• Zânele nu bat la ușă, după Silvia Kerim	
4. Haideți să RECAPITULĂM! – Prichindeii	45
5. CE ȘTIU? CÂT ȘTIU? CUM ȘTIU? (probă de evaluare sumativă)	46

1.1; 1.4; 2.1;
3.1; 3.3; 4.4

UNITATEA TEMATICĂ 4 – Cum gândesc? Ce simt? Cum mă comport?

1. Formularea ideilor principale ca întrebări sau titluri	48-51
Compunere după un plan dat	
Scrierea corectă a cuvintelor care conțin grupurile de sunete cs/gz	
Cuvinte cu înțeles opus formate prin derivare cu silabele ne și in	
Text suport: <i>Dărnicie</i> , după Mircea Sântimbreanu	
2. Argumentarea unei păreri, a unei idei	52-55
Realizarea unui afiș	
Scrierea corectă a cuvintelor nu-l, nu-i	
Text suport: <i>Fetița care l-a luat pe NU în brațe</i> , după Octav Pancu-lași	
3. E timpul pentru LECTURĂ!	
• <i>Un mic ajutor</i> , după Cleopatra Lorințiu	56
4. Haideți să RECAPITULĂM! – Un băiat politicos	57
5. CE ȘTIU? CÂT ȘTIU? CUM ȘTIU? (probă de evaluare sumativă)	58

1.1; 1.4; 2.1;
3.1; 3.3; 3.4;
4.1; 4.4

UNITATEA TEMATICĂ 5 – Ce prieteni necuvântători am?

1. Relatarea unei întâmplări vizionate sau audiate	60-63
Realizarea unui proiect de grup	
Scrierea corectă a cuvintelor niciun/nicio	
Text suport: <i>Tomi</i> , după Adrian Oprescu	
2. Mesajul textului	64-67
Redactarea unei cărți poștale	
Scrierea corectă a cuvintelor n-am, n-ai, n-au	
Text suport: <i>Povestea melcului fără casă</i> , după Adina Popescu	
3. E timpul pentru LECTURĂ!	
• <i>Într-o zi pe când lucram</i> , de Ana Blandiana	68
4. Haideți să RECAPITULĂM! – Prietenie	69
5. CE ȘTIU? CÂT ȘTIU? CUM ȘTIU? (probă de evaluare sumativă)	70

1.1; 1.3; 1.4; 2.2;
2.3; 2.4; 3.1; 3.2;
3.3; 3.4; 4.1; 4.2;
4.5

1.1; 2.1; 2.2; 2.5;
3.1; 3.3; 3.4; 4.1;
4.2; 4.4

1.1; 1.2; 3.1; 3.4;
4.5

UNITATEA TEMATICĂ 6 – Cine vine odată cu Vara?

(sistematizare/recapitulare finală)

1. Textul literar – titlu, autor, personaje	72-73
Explorarea unui text literar – delimitare în fragmente, planul simplu de idei, povestire orală/scrisă	
Semne de punctuație	
Text suport: <i>Pădurea fermecată</i> , după Enid Blyton	
2. Textul nonliterar	74-75
Redactarea unei compunerii	
Ce exprimă cuvintele?	
Notiuni de fonetică și vocabular	
Text suport: <i>Cum creează scriitorii personajele din cărți</i> , după Jacqueline Wilson	

1.1; 1.3; 1.4;
2.1; 2.2; 3.1;
3.3; 3.4; 3.5;
4.4

1.1; 1.4; 1.5;
2.1; 3.1; 3.4;
4.1; 4.4

RECAPITULARE FINALĂ	76-77
EVALUARE FINALĂ	78
Recomandări pentru lectura suplimentară	79
MIC DICTIONAR	80

UNITATEA TEMATICĂ

1

Spre ce tărâmuri ne aventurează?

Ce vom descoperi împreună?

- ◆ cum realizăm povestirea scrisă a unui fragment;
- ◆ cum comunicăm prin imagini;
- ◆ care sunt factorii care îngreunează comunicarea orală;
- ◆ cum despărțim cuvintele în silabe, la capăt de rând;
- ◆ cum transmitem un mesaj electronic;
 - ◆ ce este e-mailul;
- ◆ cum ortografiem și cum pronunțăm unele cuvinte;
- ◆ care sunt cuvintele care înlocuiesc numele unor persoane;
- ◆ cum redactăm o compunere după o ilustrație.

ÎȚI AMINTEȘTI?

O **povestire** cuprinde informații despre locul și momentul în care se petrece întâmplarea, despre personajele care participă la acțiune și modul în care se desfășoară faptele relatate.

CE ÎNSEAMNĂ...?

trecătoare: drum îngust de trecere printre munți
destoinic: vrednic

crater: deschizătura unui vulcan, prin care ieșe lava
bălțat: (despre animale) care are părul, penele sau blana cu dungi sau pete de culori diferite

lavă: lichid fierbinte aruncat la suprafața pământului de un vulcan

Jim Năsturel și Lukas, mecanicul de locomotivă

după Michael Ende

Țara în care trăia Lukas, mecanicul de locomotivă, se numea Lummerland și era neînchipuit de mică. Era de vreo două ori mai întinsă decât o sufragerie de-a noastră, acoperită de un munte cu două creste. În lung și-n lat serpentau o sumedenie de drumuri, întinse peste felurite poduri și prin nenumărate **trecători**. Mai era și o cale ferată, destul de întortocheată, care se ascundea în tuneluri. Se mai găseau și două case, una cu o prăvălie la parter și cealaltă cu o gară mică, la poalele muntelui, în care locuia Lukas.

Locomotiva lui Lukas se numea Emma și era tare **destoinică**, chiar dacă un pic de modă veche.

Mecanicul de locomotivă era scund, plinuț, purta o șapcă cu cozoroc și o salopetă. Ochii îi erau la fel de albaștri ca cerul senin. Fața și mâinile îi erau însă aproape pline de negreală, de la ulei și fungingine.

Cel mai bun prieten al lui Lukas era Jim Năsturel. Deseori, cei trei călătoreau prin Lummerland, iar Lukas îi explică lui Jim toate cele.

Într-o zi, Lukas se hotărî să călătorească. O pușe pe apă pe Emma și porniră pe mare, spre Cetatea Dragonilor. Străbătută împărăția Mandalei, ajunseră în Pădurea Celor o Mie de Minunății, trecură prin Valea Amurgului și prin deșert; se întâlniră cu Uriașul Părelnic, izolat din cauza infățișării lui.

Merseră zile și nopți până când pătrunseră în Ținutul Celor o Mie de Vulcani.

— Undeva, pe aici, trebuie să se afle și Cetatea Dragonilor, șopti Lukas.

Libris

— Dar unde oare? îl îngână Jim.

Deodată, amândurora li se păru că aud un zgomot. Se îndreptără spre locul de unde venea. Văicăreală ieșea din gura unui vulcan ce părea stins.

— Hei! strigă Lukas. E careva pe-acolo?

Din burta vulcanului se auziră bufnituri și scrâșnete înfiorătoare. Cei doi prieteni se traseră înapoi. Din crater ieși un cap mare, cu doi ochi rotunzi, **băltat** cu pete, care se sprijinea pe un corp firav terminat cu o coadă de crocodil.

— Sunt eu, Nepomuk, dragonul-pe-jumătate, zise creația plângând.

— De ce ești așa de amărât? întrebă Lukas.

— Mi s-a stins vulcanul și nu pot să-l aprind. Am încercat orice! Degeaba! zise Nepomuk. Lukas și Jim intrară înăuntru. Mecanicul aprinse un băț de chibrit și cerceta împrejurimile.

— Aha! făcu el. S-a depus rugină și s-a înfundat hornul.

Lukas se apucă de lucru, ciocănind și pilind. Apoi aprinse focul în vatră. Limbile flăcărilor săltără, fiind urmate de fum.

— Merge! Vulcanul meu arde din nou! Ura! strigă dragonul. Vă mulțumesc din suflet!

— Acum trebuie să plecăm! zise Lukas. Știi cumva încoordonate Cetatea Dragonilor?

Nepomuk le arătă cu laba către cel mai înalt vulcan, în mijlocul ținutului.

Lukas și Jim se urcară în cabina Emmei și porniră printre crăpăturile ivite în pământ și printre râurile de lavă întărită, înaintând cu greu.

CUM CITESC UN TEXT?

1. Citește textul în gând, apoi cu voce tare.
2. Citește:
 - enunțurile care îl descriu pe Lukas;
 - alineatul în care este înfățișat tărâmul Lummerland;
 - fragmentul care prezintă repararea vulcanului.
3. Citiți pe roluri.
4. Transcrie alineatul în care sunt enumerate ținuturile prin care au călătorit Lukas și prietenii lui.
 - Selectează substantivele proprii. Ce observi?

CE AM ÎNȚELES DIN TEXT?

1. Cine era Lukas?
2. Unde locuia el?
3. Cum se numea locomotiva lui Lukas?
4. Care era cel mai bun prieten al său?
5. Pe unde au călătorit cei trei prieteni?
6. Cu cine s-au întâlnit aceștia în Ținutul Celor o Mie de Vulcani?
7. Cum arăta dragonul-pe-jumătate?
8. De ce era supărat Nepomuk?
9. Cum l-a ajutat Lukas pe dragon?
10. Cum i-a răsplătit acesta pe cei trei călători?

CE ȘTIM?

Într-un text, povestirea alternează cu dialogul dintre personaje și cu fragmente care descriu un peisaj, un obiect sau un personaj.

CE PĂRERE AI ...?

Cum consideri că a procedat Lukas, reparând vulcanul?

Argumentează.

VREI SĂ ȘTII MAI MULT?

...despre cum au petrecut Lukas, Jim și Emma în Cetatea Dragonilor?

Citește aventurile celor trei prieteni înfățișate de scriitorul Michael Ende în carte *Jim Năsturel și Lukas, mecanicul de locomotivă*.

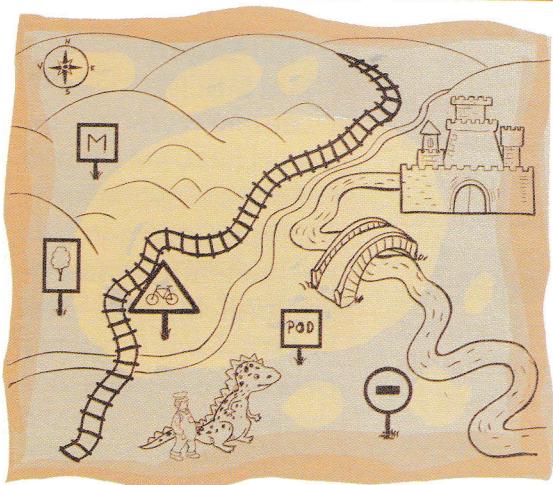

Povestirea orală a unui fragment reprezintă îmbogățirea ideii principale cu informații noi.

CE AM DESCOPERIT?

Pentru a realiza povestirea scrisă a unui fragment dintr-un text, procedăm astfel:

- recitim fragmentul cu atenție;
- recitim ideea principală, potrivită fragmentului;
- identificăm, în text, noi informații utile;
- dezvoltăm ideea principală, adăugând noile informații;
- redactăm povestirea.

CUM EXPLOREZ UN TEXT?

1. Citește planul simplu de idei al textului.

- Mecanicul Lukas și prietenii săi, Jim Năsturel și locomotiva Emma, locuiau în Lummerland.
- Ei au pornit într-o călătorie.
- Cei trei au întâlnit un dragon-pe-jumătate în Ținutul Celor o Mie de Vulcani.
- Lukas îi repară vulcanul lui Nepomuk.
- Cei trei prieteni se îndreaptă spre Cetatea Dragonilor.

2. Delimitază textul în fragmente potrivit planului simplu de idei.

3. Recitește al treilea fragment din text. Observă etapele de realizare a povestirii scrise pentru acest fragment.

IDEEA PRINCIPALĂ

Cei trei au întâlnit un dragon-pe-jumătate în Ținutul Celor o Mie de Vulcani.

INFORMAȚII DE DETALIU

1. Dragonul-pe-jumătate s-a arătat temător în fața oaspeților.
2. El se numea Nepomuk.
3. Era trist pentru că i se stinsese vulcanul.

POVESTIREA FRAGMENTULUI

Ajunși în Ținutul Celor o Mie de Vulcani, Lukas, Jim și Emma au auzit zgomețe dintr-un vulcan. Din crater a ieșit temătoare o creatură cu un cap mare, ochi rotunzi și coadă de crocodil. Era un dragon-pe-jumătate. Le-a spus călătorilor că se numea Nepomuk și era trist din cauză că vulcanul său se stinsese.

4. Povestește oral, apoi în scris, conținutul celorlalte fragmente, pe baza unui organizator grafic al informațiilor, cum este cel de mai sus.

CUM COMUNIC PRIN IMAGINI?

1. Observă imaginea.

- Cum le indică Nepomuk celor trei prieteni direcția către Cetatea Dragonilor?
- Cărui tip de comunicare îi corespund gestul și mimica?
- Ce semne recunoști pe indicatoarele din traseu?
- Ce comunică fiecare semn?

2. Precizează ce reprezintă fiecare indicator din imaginile date.

3. Observați care va fi orarul unei albinuțe în această primăvară.

CE AM DESCOPERIT?

În anumite situații, pentru a comunica, oamenii se folosesc de imagini sau de semne (numite semne convenționale).

Alături de comunicația prin gesturi și mimică, acestea reprezintă forme ale **comunicării nonverbale**.

- Organizați-vă în 5 grupuri. Realizați orarul clasei voastre, pe zile, folosind simboluri potrivite fiecărei discipline.
- Asamblați pe o planșă și afișați la PANOUL CLASEI.

4. Desenează, pe un carton, simbolul clasei voastre.
- Explică ce vrea să transmită imaginea.

5. Confeționați, în perechi, indicatoare din carton care să transmită următoarele informații: Bibliotecă, Sala de sport, Cancelarie, Cabinet de informatică.

CUM PRONUNȚ? CUM SCRUI CORECT?

1. Realizează, pentru cuvintele de mai jos, toate variantele de despartire în silabe la capăt de rând. Iată și un model:

- locomotivă

*lo-
comotivă*

*locomo-
tivă*

*loco-
motivă*

*locomoti-
vă*

- minunătie; • amândurora;
- Corectați-vă în perechi.

- înfiorătoare.

2. Selectează, din text, câte două cuvinte formate din:

- o silabă; • două silabe; • trei silabe; • mai multe silabe.

3. Înlocuieste silaba marcată, pentru a obține cuvinte noi.

- două • cale • pădure

ȚI AMINTEȘTI?

Silaba este un sunet sau un grup de sunete rostit printr-o singură deschidere a gurii.

JOC: FAZAN

Un elev spune un cuvânt; următorul preia ultima silabă a cuvântului auzit și formează cu aceasta un nou cuvânt.

Jocul continuă astfel până când nu se mai pot forma cuvinte.

REDACTEZ UN DIALOG

Imaginează-ți în alt mod întâlnirea dintre Nepomuk și cei trei prieteni.

Redactează dialogul dintre personaje.

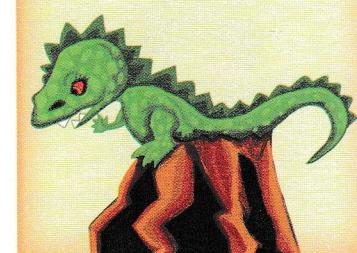
CUM ÎMI ÎMBOGĂȚESC VOCABULARUL?

1. Scrie substantive cu înțeles:

- asemănător pentru: **lucru, ținut, corp**;
- opus pentru: **zgomot, prieten, amurg**.

2. Precizează înțelesul cuvântului marcat în fiecare enunț dat.

- Vulcanul lui Nepomuk nu mai **arde**.
- Se **arde** mâncarea!
- Lui Jim îi **arde** de glumă.
- E bolnav și îi **arde** fruntea.

ÎȚI AMINTEȘTI?

Textul literar prezintă, deseori, întâmplări neo-bișnuite, fantastice.

CE ÎNSEAMNĂ...?

plat: turtit, plan

robust: voinic, viguros;

(aici) mare

navă spațială: mijloc de călătorie în spațiul cosmic

tastă: buton

derutat: încurcat

cometă: stea cu coadă

George și cheia secretă a Universului

după Lucy și Stephen Hawking

George se împrietenise cu noii săi vecini, Annie și Eric. Annie era de vîrstă lui, avea părul blond, încâlcit și făcea balet. Tatăl său, Eric, era un bărbat înalt, cu părul negru ciufulit și ochelari cu rame groase, care îi stăteau strâmb pe nas.

Aflat în vizită, George îl văzu pe Eric în cel mai îndepărtat colț al unei camere, unde butona un calculator. Era fascinat de ecranul **plat** atașat tastaturii, dar părinții săi nu-i cumpăraseră încă unul. Se mulțumea cu calculatoarele încete și demodate de la școală, care se blocau din cinci în cinci minute și aveau urme lipicioase de degete pe ecran.

Calculatorul lui Eric era compact și strălucitor. Părea **robust** și curat – genul de calculator pe care l-ai putea găsi pe o **navă spațială**. Eric apăsa pe câteva **taste** și calculatorul scoase un fel de zumzet, în timp ce jeturi de lumini colorate și strălucitoare începură să se miște rapid pe ecran.

— Ai uitat ceva, spuse o voce ciudată, mecanică.

George tresări îngrozitor.

— Ooo! Scuză-mă! zise Eric. George, el este Cosmos, calculatorul meu.

— Bună, Cosmos! salută **derutat** George.

— Cosmos, reluă Eric, vreau să-i arăt lui George cum se naște o stea.

— Nu înainte de a depune jurământul că va folosi cunoștințele doar în slujba binelui! completă Cosmos.

— Jur! confirmă George.

1. Citește enunțurile.

Eric voia **să-i** arate lui George calculatorul.

Părinții **săi** nu îi cumpăraseră încă unul.

- Înlocuiește cuvintele marcate cu unul dintre termenii „lui” sau „ei”. Ce observi?

2. Încercuiește varianta corectă a cuvintelor marcate.

George s-a dus **săi/să-i** viziteze pe Annie și pe Eric.

Aceștia erau prietenii **săi/să-i**.

Eric voia **săi/să-i** prezinte calculatorul.

3. Completează spațiile punctate cu „săi”/„să-i”.

Colegii se gândeau facă o surpriză. Voiau cumpere o carte pe care scrie câteva rânduri.

4. Formulează enunțuri în care să utilizezi cuvintele „săi” și „să-i”.**5.** Transformă substantivele, încât să denumească mai multe obiecte/fenomene:

- cheie;
- stea;
- gaz;
- lumină.

6. Explică scrierea cuvintelor: Cosmos, Univers, Pământ.**7.** Selectează, din text, câte două substantive:

- care să se numere cu *un/doi; o/două; un/două*;
- care să denumească un obiect/o ființă/un fenomen, apoi mai multe obiecte/ființe/fenomene;
- proprii și comune.

8. Precizează numărul de sunete și de litere care alcătuiesc fiecare cuvânt dat.

• ecran → 5 sunete, 5 litere	• degete → ...	• explică → ...
calculator → ...	cinci → ...	exclamă → ...

9. Înlocuiește litera marcată, pentru a obține cuvinte noi.

scoală jur rază păr apasă

școala

CUM ÎMI ÎMBOGĂȚESC VOCABULARUL?**1.** Scrie cuvinte cu înțeles:

- asemănător pentru: **rocă, Univers, stea, gigantic**;
- opus pentru: **real, lumină, plat, cineva**.

2. Transcrie doar cuvintele înrudite din fiecare sir dat.

- a naște, naștere, născut, nașă, născocit, nenăscut;
- lumină, a lumina, luminiță, lumânare, luminat;
- stea, a sta, steluță, înstelat, a se înstela.

JURNALUL CLASEI

Creați-vă adrese de e-mail. Notați-le în jurnalul clasei, completând paginile de prezentare a colecțivului. Realizați schimburi de mesaje electronice.

CE AM DESCOPERIT?

Se scrie „săi” când se poate înlocui cu „lui” sau „ei”.

Se scrie „să-i” când nu are acest înțeles. „Să-i” sunt două cuvinte unite prin cratimă, rostite în aceeași silabă.

REȚINEM!

bunicii
colegii
prietenii
frații

să-i
cunosc
ajut
conduc
mulțumesc

ÎȚI AMINTEȘTI?

Sunetul este cea mai mică parte a unui cuvânt.

Sunetele se împart în vocale și consoane.

Semnul grafic al sunetului este litera.

JOCUL SUNETELOR

Identificați cât mai multe cuvinte alcătuite după schemele:

- VC
- VCV
- CVC
- VCVC
- CVCVC